

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistrtvs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. V. Qualis requiratur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

tur, qui senatu motus est: moribus, fœminæ, & serui: non quia non habent iudicium, sed quia receptum est, vt ciuilibus officiis non fungantur. *l. cum propter. D. de Iud. l. fœminæ D. de reg. Iur.* Nisi fœmina meritis excellat. *Judic. c. 4.* vt Delbora. *c. Menam. 2. q. 5. c. cum deuotissi. 12. q. 2. c. si quos 23. q. 4.* aut moribus contrariis, & consuetudine obtentū sit. *c. dilect. de Arbitr.* Lege etiam prohibetur Hæreticus *1. Cor. c. 6* Imò in *Conc. Lat. c. 3.* excommunicatus *c. decernimus de excommunicat. in 6.* illiteratus *c. ex litter. de consang. laicus respectu clerici. 11. q. 1. per tot.* Dominus aduersarij. *c. causam de off. deleg. consanguineus, vel affinis c. accedens. el. 2. vt lite non contest.* quacumque iusta de causa suspectus. *c. quod suspecti 2. q. 5.* infames *c. Infam. 3. q. 8.* adeoq; deportati, relegati, damnati ex publico delicto, ipso facto, ipso jure, vel ex genere pœnæ infames. Quod infamix impedimentū obtinendi, vel retinendi Magistratus præ cæteris exactè discutit Loiseau *des off. l. 1. c. 13.* Magistratū gerere honoris est, nō muneris. *l. Imperat. D. ad municipal. Proem. Inst. in verb. dignitat. honor.* Infamibus autem dignitatum, & honorū portæ non patent. *l. unica. C. de Infam. l. neque famosis. C. de dignit. l. 12.* Damnati etiam criminaliter, aut banniti per contumaciam etiam à dignitatibus obtinendis arcentur: cum vel solum delatus, vel inquisitus reus, donec se purgauerit, repellatur. *l. vn. C. de reis postulat. l. 10.* Iure Canonico Iudices à Sede Apostolica vel illius Nuntiis delegari non possunt, qui non sunt in dignitate, *c. statut. de rescrip. in 6.* & Iure Concil. Trid. *sess. 25. c. 10.* præter Episcopos, eorumque vicarios, seu Officiales requiritur, vt designati sint in Synodo, pro vnaquaque diocesi. & nisi Iuris periti fuerint, requisiti tenentur assessorem assumere, & iuxta illius sententiam iudicare. *Leo. X. in const. incip. Regimini.* Plura sunt apud Alciat. *in prax. tit. de recusat. Iud.*

CAP. V. T. V.

Qualis requiratur.

ENimuerò vt hæc quæ diximus proximè quem videntur Magistratum adipisci, honore atque dignitate fungi; ita neque suffecerit aliquo eiusmodi nodo deinctum non esse, si non insuper, naturæ, industriæ, virtutum, aliisque dotibus claruerit.

Vir bonus
vniuersim
virtute
præditus.

Itaque Iudicem, qui in Astrææ arcana ingressurus, ei que ritè litaturus sit, iis præditum esse qualitatibus conuenit, quas & Diuæ sanctitas, & actionis religio deposcit. Atque in primis virum bonum esse necesse est adeo, quàm conuenit medicum non esse latronè. Ne scientia, & auctoritas vergat in publicam perniciem, vti ne ille venenum pro medicina porrigat. Quare optimè Arist. l. 5. Ethic. c. 1. docet Iustitiam legalem non esse partem virtutis, id est, speciem aliquam, sed vniuersam virtutem: Sicut Iniustitia, inquit, legalis non est species malitia: sed vniuersa malitia. Ideo Iure-consultus, Iudex, & Magistratus, quorum est profiteri, explicare, atque exequi iustitiam, boni esse & iusti debent, id est, vniuersim virtute præditi.

Eo modo Iethro Exod. c. 8. Viros virtutis requirit. Apud Ciceronem l. 3. de leg. Ordo senatorius omni vitio carere iubetur. Lex XII. Tab. Is Ordo, inquit, vitio vacato, ceteris specimen esto. Nā integritas præsentium salus est subditorum. c. miramur. d. 61. quomodo sacræ litteræ Oniam describunt, Machab. l. 2. c. 15. Virum bonum, & benignum, verecundum visu, modestum moribus, & eloquio decorum, & à puero in virtutibus exercitatum. Quod Imp. Iulianus magistratos studiorum ait, in l. 7. C. de professor. oportet excellere moribus, multo iustiùs in Magistratibus, & Iudicibus requires. Illorum enim est, rectè dicere, & docere: his capita ciuium, & fortunæ committuntur, & vrbium gubernacula, atque prouinciarum. Si orator est vir bonus, dicendi peritus, vt Cicero in Rhetor. definit; & perfectus orator esse non possit, nisi vir bonus, vt asserit Quintil. in Proem. orat. Inst. quanto magis Iudex is esse debet? Leges ideò Iudicem per antonomasiam atque excellentiam virum bonum appellant. ita Venuleus in l. continuus. §. cum ita D. verb. obl. l. vir bonus. D. Iud. sol. Ea enim phrasis in iure nostro emphasim habet; nam is bonus vir dicitur, qui nullius fraudis conscius, verum honestatis Iudicium, in qualibet re sequitur. Vnde Iudex breuiùs definiri non potest, quàm vt bonum virum esse dicas; vt Celsus definit ius, esse artem boni, & æqui. cuius, inquit, ex Vlpia. Iustinianus meritò eos sacerdotes appellat, Iustitiam namque colimus, & boni & æqui notitiam profite-mur, æquum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes, bonos non solum metu pœnarum, verum etiam præmiorum quoque exhortatione efficere cupientes. Veram (nisi fallor) Philosophiam, non simulatam affectantes, l. 1. D. de Iust. & Iur.

Igitur Astrææ mystam eâ desideramus instructum Philosophiâ, eâ Iustitiâ decoratum

Quæ

Qua sola in sese virtutes continet omnes.
 Quæ deinde in eas partes se diuidat, quibus prudenter sapiat, fortiter dolores animi cohibeat, temperanter voluptates refrænet, iustè res externas moderetur: arithmeticè in commerciis, geometricè in pœnis & honoribus. Chorùmque omnium virtutum ducendo singulas colat; sanctitatem erga Deum, pietatem erga parentes, gratitudinem erga bene merentes, liberalitatem erga egenos, obedientiam erga maiores, comitatem erga minores, amicitiam erga æquales, humilitatem erga omnes, veritatem in dictis, constantiam in factis, fidem in vtrisque. Excludat à consortio iustitiæ vindictam, & crudelitatem, pariter ac negligentiam: à Societate veritatis, mendaciū, simulationem, hypocrisim: ab amicitia contubernio adulationem, detractionem, os bilingue; à liberalitatis vexillo prodigalitatem atque auaritiam: à fortitudinis signis timorem, audaciam, temeritatem: à magnanimitatis militia præsumptionem, & pusillanimitatem, mollitiem & pertinaciam: à patientiæ foribus inconstantiam & iracundiam, iram, odium, inuidiam, ferocitatem, crudelitatem: à prudentiæ adytis præcipitationem, astutiam, dolum, fraudem: à choro temperantiæ crapulam, ac ebrietatem, luxum atque libidinem: à modestiæ necessitudine superbiam, bomolchiam, rusticitatem, leuitatem, singularitatem, arrogantiam. Colat inquam virtutes singulas aduersariis suppressis, non timore tantum pœnæ, sed ipsarū virtutū amore, desiderio ipsius veri & recti, dilectione iusti, amore pulchri, eudociā boni. Qui his gressibus ad Sacra Iustitiæ contendunt, nā illi veram Philosophiam affectant. De his certè Vates Pjal. 121. *Sacerdotes tui induantur iustitiam.* & Leuit. 19. *Sancti eritis, quoniam ego Sanctus sum.* & Vlp. in l. 17. D. de adult. Iudicem Religiosum vocat. Religionem Iudicantis Papin. in l. *quæstum de rest.* ita in l. 3. C. *vbi senatores.* sacer cognitor. l. 5. C. *quorum appellat. non recip.* Sacrum auditorium, Iudex sacrarum cognitionum, & sacrarum constitutionum legitur. Sacra sunt non aræ tantum, & templa; sed religio in p̄niis, & iustitia, & per eam leges; vnde & sacerdotes iuris, quod sanctissima res sit ea sapientia. *Initium,* inquit Sapiens, *Prouerb. 16. bonæ vitæ facere iustitiam.* Optimè Budæus in l. *Iustitia D. de Iustitia & Iure.* *Iustitia Antistitem,* inquit, oportet esse grauem, sanctum, seuerum, incorruptum, inadulabilem, contraque improbos, nocentesque immiseri cordem, atque inexorabilem, erectumque & arduum, & potentem vi & Maestate æquitatis, veritatisque terrificum. Quare perbellè
 A 4 Chrysip.

Chryfip. apud A. Gellium l. 14. c. 4. mores Iudicis à iustitia instruens inquit, formâ virginali, aspectu uehementi, & formidabili, luminibus oculorum acris, neque humilis neque atrocis: sed reuerenda cuiusdam iustitie dignitate. Huic se a symbolum Iudex formet, non precibus, pretiõue corrumpatur, non minis, metu aut importunitate expugnetur, malorum infringat audaciam, fiduciam bonis inspiret, lumina acriter intendat in examen veri, atque æqui. Virgo etiam sit ipse, intactus scilicet à vitiis, & priuatim etiam bonus, non in publica tantum officij executione. *Iudicet*, inquit Ambros. c. *Iudicet*. 3. q. 7. *ille qui non agit eadem, que in alio putauerit esse punienda. ne, cum de alio iudicat, in se ferat ipse sententiam. quando inexcusabilis est omnis, qui iudicat; in quo enim iudicat alterum, se ipsum condemnat. Rom. 2. Qui de colore iudicat, ab omni alienus debet esse colore. Aristot. l. 2. de anima, qui de peccato, ab eo immunis. Non permittit Christus in adulterio deprehensam iudicari, nisi ab eo, qui sine peccato esset. Ioan. c. 8. & Matth. 7. volens festucam ex oculo fratris eiicere, prius iubetur trabem ex suo tollere. & Ier. c. 2. *Iudicate*, inquit, *manè iudicium*, id est, sobrius à vino, & vitiis. & ita Dauid Psalm. 110. *in matutino interficiebat peccatores.* Optime Ambros. Off. l. 3. c. 5. *neque quicquam, inquit, facit in quo se crimine quoquam obliget, etiamsi latere possit. sibi enim est reus prius quam ceteris, nec tam pudenda apud eum publicatio flagitij, quam conscientia est. non enim latebra sapienti spes impunitatis est, sed innocentia.**

Porro palam etiam peccare Iudicem, summæ nequitie est, cum sibi non tantum peccet, sed & populo, qui re nullâ magis quam Regum, Magistratumque exemplis in virtutes trahitur, aut vitia. *Tot mortibus digni sunt*, inquit Nicol. Pap. ad Lothar. Reg. *quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt.* c. precipue 11. q. 3. *Pie admodum in vitis Patrum l. 3. c. 52. Abbas Moyses coactus ad iudicandum fratrem accedere, sportam arenâ plenam sustulit, quam sua peccata esse dicebat, quæ cum non nosceret ipse, iret ad iudicandum alium. quâ ratione iudicium soluit, omnibus compunctis, & à iudicando auersis. Timenda enim comminatio patrisfamilias apud Lucam c. 19. Ex tuo ore te iudico, serue nequam. In iudicio sedens, inquit Chrysof. c. multi distinct. 40. si quidem bene vixeris, & bene docueris, omnium Iudex es; si autem bene docueris & malè vixeris, tui solius condemnator eris. Senec. l. 2. de ira c. 7. inter cetera litium mala Iudex inquit damnaturus, que fecit, eligitur, &*

Epist.

Epist. 97. de iudicio Clodiano, Minus, inquit, crimine, quàm absolutione, peccatum est. nec antè fuit de salute securus, quàm similes sui iudices suos reddidit. quod Tacit. l. 12. Annal. scribit de Nerone sceleris sibi conscio, & veniam sperante, si largitionibus validissimum quemque obstrinxisset. vix enim fieri potest, vt ea damnent, quæ faciant; nõ enim in alio possunt odisse quæ in se amant. Cum ergo, scribente Fabio, fauere, & misereri cœperint, agi iam rem suam existimabunt, & sicut amantes de forma iudicare non possunt, quia sensum oculorum premit amor; ita omnem inquirendæ veritatis rationem iudex amittit occupatus affectibus, estu fertur, & veluti rapido flumini obsequitur. Necessarium est, inquit Cassid. Reipub. vt cui Iustitia committitur, malis moribus non grauetur; alioquin inefficax est ab homine exigere, quod agnoscitur non habere. è contra verò confidenter queritur quod inesse sentitur.

Volo ergo virum bonum cui re ipsa virtus insit, non imago tantum, & paries dealbatus. vt qui conducti plorant in funere, nam malus ubi se bonum simulat, tunc est pessimus. & bonitatis verba imitari, maior malitia est.

Virtutum sanè magna est coniunctio. quam Senec. ep. 67. vocat indiuiduum comitatum virtutum. vt Stoici existimarint virum non esse perfectum, qui non omnes virtutes haberet: nec actionem perfectam, quæ non fieret secundum omnes virtutes.

Sed vitii nemo sine nascitur: optimus ille, qui minimis vrgetur. & proprium cuiusque virtutis munus est, vt quamuis in cæteris virtutibus nimium quis non excellat, modò nec vitii notetur, & à recto iuris iustitiæque tramite non discedat; bonus vir hic & bonus iudex erit. vt hæc non amarè, sed cum quodam temperamento accipiantur. vt à Caio in l. si quid venditor. 18. §. fur. D. de edil. edict. quemadmodum si forte venditor constantem seruum affirmauerit, non exacta, ait, grauitas & constantia quasi à Philosopho desideratur: sed qui optimum coquum esse dixerit, optimum in eo artificium præstare debet: idem & in cæteris generibus artificiorum.

Non tamen
in summo
rigore.

Itaque virtutes in Iudice desideramus non vt in aliquo summi rigoris religioso, sed mediocriter, vt in seruo Caius modicè. quemadmodum Greg. IX. probari non potuit statutum, seu consuetudo Ecclesiæ Argentinensis, ne ad illius præbendas alij, quàm nobiles, & eminentis doctrinæ viri admitti possent. c. pen. x. de præb. sic & August. in c. 1. d. 81. in ordinato præfule, D. Paulum interpretans, ait non requiri, vt omnino

omnino sine peccato sit sic enim omnis homo reprobaretur: sed sine crimine, id est, graui peccato, accusatione, & damnatione dignissimo; præsertim in defectu nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt. quibus nos oportet condescendere, vt docet Pelag. Papa c. 7. d. 34. in qua re Galbam peccasse notat Tacit. l. 17. *Constat, inquit, potuisse conciliari animos quantulacumque parci senis liberalitate: nocuit antiquus rigor, & nimia seueritas, cui iam pares non sumus.*

3. *Institiam.* Iustitiam tamen reëctitudinemque semper summam requiramus in Iudice, vt in coco optimam coquendi artem Caius: *semper enim boni & innocentis viri officio fungi eum oportet. Vlp. in l. 4. D. famil. ercis. inde & Iudices xpatistos. id est, optimos, & præstantissimos appellabant. Ita apud Acta Apost. c. 24. Claudius Lyfias Felicem, & D. Paulus Festum vocant c. 28. & Cato describit;*

*Iustitia cultor, rigidi seruator honesti,
In commune bonus.*

4. *Nisi & certa spes melioris frugis suadeat.* Sed tamen fieri aliquando potest, vt eluceat tanta in aliquo spes, vt quamuis vitiosam priuatus vitam egerit, alium Magistratus ostensus sit virum, & aduersus communes regulas sit promouendus. Vespasianus in melius mutatus est. Nicolaus Rentius Romæ priuatus, demens, & nugator putabatur; Urbis tribunus cuncta ad se traxit, summâ apud omnes reuerentiâ. Pius IV. omnium expectationem superauit. Sunt alij innumeri, vnde cum in Senatu actum esset, nequis posthac vitâ probrosus, & opertus infamiâ prouinciam sortiretur, idque Princeps dijudicaret, nō à legibus delicta puniri, quanto fore mitius in ipsos, melius in socios prouideri ne peccaretur? Aduersus ea differuit Tiberius *non ex rumore statuendum, multos in prouinciis contra quam spes & metus fuerit egisse: excitari quosdam ad meliora magnitudine rerum, hebescere alios.*

C A P V T VI.

Fidei rectæ.

PRima sanè bonitatis in Iudice species est rectè de Deo sentire, piè credere, ritè venerari. *Constare debet inter omnes veraciter pios, neminem sine vera pietate, id est, veri Dei vero cultu, veram posse habere virtutem. Augustin. A Deo Iudex, à sincera fide, à proba religione si dissenferit; non aliter munus ad.*